

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
Імені Леоніда Юзькова**

	ЗАТВЕРДЖЕНО
	Рішення методичної ради університету
	<i>29 серпня 2024 року,</i>
	<i>протокол №1</i>
	Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
	_____ Ірина КОВТУН

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«Цивільно -правовий захист особистих немайнових прав»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри цивільного права та процесу, кандидатка юридичних наук, доцентка

«28» серпня 2024 року

_____ Галина АНІКІНА

Рішення кафедри цивільного права та процесу
«29» серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, докторка юридичних наук, професорка
«29» серпня 2024 року року

_____ Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету,
доцент кафедри кримінального права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент
«29» серпня 2024 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

Обліковий обсяг 1,35 ум. др. арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	5
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	5
1.2.	Лекції	–	6
1.3.	Семінарські заняття	–	7
1.4.	Самостійна робота студентів	–	11
1.5.	Підсумковий контроль	–	14
2.	Схема нарахування балів	–	16
3.	Рекомендовані джерела		17
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		25

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми		Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)			СРС		Лекції	Сем.			СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		14	
1.	Тема 1. Загальні положення про особисті немайнові права	13	2	2	-	-	9	13	1	-	-	-	12
2.	Тема 2. Поняття захисту особистих немайнових прав особи	10	1	-	-	-	9	10	1	-	-	-	9
3.	Тема 3. Цивільно-правовий захист прав на життя та охорону здоров'я	17	4	4	-	-	9	17	2	2	-	-	13
4.	Тема 4. Цивільно-правовий захист права на честь, гідність та ділову репутацію	18	4	4	-	-	10	18	1	2	-	-	15
5.	Тема 5. Цивільно-правовий захист особистих немайнових прав, що забезпечують індивідуалізацію	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	8
6.	Тема 6. Цивільно-правовий захист репродуктивних прав	14	3	2			9	14	2	2	-	-	10
7.	Тема 7. Цивільно-правовий захист постнативних особистих немайнових прав	9	2	2			5	9	2	-	-	-	7
	Всього за навчальний рік	90	18	16	-	-	56	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Загальні положення про особисті немайнові права	2	1
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 1.7.	Історія виникнення особистих немайнових прав Поняття особистих немайнових прав. Ознаки особистих немайнових прав Об'єкти і суб'єкти особистих немайнових прав. Зміст особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав. Умови та принципи здійснення особистих немайнових прав.		
2.	Поняття захисту особистих немайнових прав особи	1	1
2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	Поняття захисту цивільних прав. Форми та способи захисту цивільних прав. Поняття та способи захисту особистих немайнових прав. Межі захисту особистих немайнових прав.		
3.	Тема 3. Цивільно-правовий захист прав на життя та охорону здоров'я	4	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4.	Поняття і зміст права на життя. Поняття і зміст права фізичної особи на здоров'я. Основні види порушень права фізичної особи на життя та здоров'я. Особливості цивільно-правового захисту права на життя і здоров'я.		
4.	Цивільно-правовий захист права на честь, гідність та ділову репутацію	4	1
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5.	Поняття честі, гідності, ділової репутації, як особистого немайнового права. Суб'єкти права на честь, гідність, ділову репутацію. Особливості права на честь, гідність, репутацію окремих суб'єктів Основні види порушень права на честь, гідність, ділову репутацію. Особливості цивільно-правового захисту права на честь, гідність. Ділову репутацію.		
5.	Цивільно-правовий захист особистих немайнових прав, що забезпечують індивідуалізацію	2	1
5.1. 5.2.	Право ім'я як спосіб індивідуалізації. Право на індивідуальність. Обмеження особистих немайнових прав спрямованих на		

5.3.	індивідуалізацію.		
5.4.	Особисті немайнові права спрямовані на індивідуалізацію юридичної особи.		
5.5.	Особливості цивільно-правового захисту особистих немайнових прав спрямованих на індивідуалізацію.		
6	Цивільно-правовий захист репродуктивних прав	3	1
6.1.	Поняття, зміст репродуктивних прав фізичної особи та їх місце в системі особистих немайнових прав.		
6.2.	Види репродуктивних прав.		
6.3.	Право на репродуктивний вибір та планування сім'ї.		
6.4.	Донорство генетичного матеріалу.		
6.5.	Способи захисту репродуктивних прав.		
7	Цивільно-правовий захист постнативних особистих немайнових прав	2	1
7.1.	Поняття та ознаки постнативних особистих немайнових прав.		
7.2.	Право членів сім'ї померлої особи, її близьких родичів та інших заінтересованих осіб на відповідь та спростування недостовірної інформації, яка була поширена стосовно померлої особи.		
7.3.	Право членів сім'ї померлої особи або інших фізичних осіб, уповноважених нею, бути присутніми при дослідженні причин її смерті, на шанобливе ставлення до тіла померлого, місця його поховання.		
7.4.	Особливості цивільно-правового захисту постнативних особистих немайнових прав.		

1.3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1

Тема 3. Цивільно-правовий захист прав на життя та охорону здоров'я

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття і зміст права на життя.
2. Момент виникнення і припинення права фізичної особи на життя.
3. Право на розпорядження, як складова змісту права фізичної особи на життя (евтаназія, самогубство, самопожертва).
4. Поняття і зміст права фізичної особи на здоров'я.
3. Основні види порушень права фізичної особи на життя та здоров'я.
4. Форми на способи і цивільно-правового захисту права на життя та здоров'я.
5. Форми на способи і цивільно-правового захисту права фізичної особи на здоров'я.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: життя, право на життя, зміст права на життя, момент виникнення права на життя, народження, смерть людини, евтаназія, самогубство, летаргічний сон, клічна смерть, біологічна смерть, здоров'я, право на здоров'я, медична допомога, медична послуга, заклад охорони здоров'я.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Момент виникнення права на життя фізичної особи, ембріональна і натусіальна концепції походження людини, момент припинення життя людини, зміст права на життя, види евтаназії, поняття здоров'я людини, зміст права на здоров'я, право на медичну допомогу.

Семінарське заняття 2

Тема 4. Цивільно-правовий захист права на честь, гідність, ділову репутацію.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття честі, гідності, ділової репутації.
2. Суб'єкти права на честь, гідність.
3. Суб'єкти права на ділову репутацію.
4. Основні види порушень права на честь, гідність, ділову репутацію.
5. Особливості способів захисту права на честь, гідність.
7. Захист права на ділову репутацію.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: *честь, гідність, ділова репутація, неправдива інформація, поширення неправдивої інформації, інформація яку особа бажає зберегти в таємниці, персональні дані, лікарська таємниця, право на таємницю особистого та сімейного життя, право на спростування неправдивої інформації, право на відповідь.*

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: *співвідношення понять «честь», «гідність», «ділова репутація», дії що визнаються порушенням права на честь, гідність, ділову репутацію, право на честь, гідність, ділову репутацію публічних осіб.*

Семінарське заняття 3

Тема 6. Цивільно-правовий захист репродуктивних прав

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, зміст репродуктивних прав фізичної особи та їх місце в системі особистих немайнових прав.
2. Основні репродуктивні права (право на репродуктивний вибір, право на репродуктивне здоров'я, право на материнство, право на батьківство, право на інформацію про репродуктивні права, право на таємницю щодо реалізації репродуктивних прав, право на захист)
3. Репродуктивні права, які спрямовані на поліпшення репродуктивної функції (право на штучне запліднення та перенесення зародку в організм жінки, право на донорство та збереження репродуктивних клітин, право на застосування сурогатного материнства).
4. Репродуктивні права, які спрямовані на підтримання та відновлення репродуктивної функції (право на профілактику і лікування безпліддя).
5. – Репродуктивні права, які спрямовані на припинення репродуктивної функції (право на стерилізацію, право на контрацепцію, право жінки на штучне переривання вагітності).
6. Особливості способів захисту репродуктивних прав.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: *репродукція, репродуктивні права, репродуктивна функція, репродуктивне здоров'я, стерилізація, аборт, штучне запліднення, генетичний матеріал, допоміжні репродуктивні технології, контрацепція, материнство, батьківство, сурогатне материнство.*

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: перелік репродуктивних прав, умови застосування допоміжних репродуктивних технологій, право на донорство та збереження репродуктивних клітин, право на захист репродуктивних прав.

Семінарське заняття 8

Тема 5. Цивільно-правовий захист постанативних особистих немайнових прав

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття та ознаки постанативних особистих немайнових прав.
2. Право членів сім'ї померлої особи, її близьких родичів та інших заінтересованих осіб на відповідь та спростування недостовірної інформації, яка була поширена стосовно померлої особи.
3. Право членів сім'ї померлої особи або інших фізичних осіб, уповноважених нею, бути присутніми при дослідженні причин її смерті, на шанобливе ставлення до тіла померлого, місця його поховання.
4. Право дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, – батьків, братів та сестер померлої фізичної особи на надання згоди на використання, особистих паперів та кореспонденції померлої фізичної особи.
5. Постанативні права пов'язані з використанням зображення фізичної особи яка померла.
6. Особливості цивільно-правового захисту постанативних особистих немайнових прав.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: смерть людини, клінічна смерть, біологічна смерть, трансплантація органів від померлого донора, генетичний матеріал, поховання, неправдива інформація, найближчі родичі, особисті папери, особиста кореспонденція, тіло людини, органи померлого.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: проблема встановлення критеріїв смерті людини, момент з якого фізична особа вважається померлою, перелік постанативних особистих немайнових прав фізичної особи, юридичні моделі (презумпції) вилучення органів від померлого донора, батьківство після смерті.

1.4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1.4.1 Завдання на самостійну роботу

Блок завдань (БЗ) № 1

Тема 1 Загальні положення про особисті немайнові права

(виконується на семінар № 1)

Завдання 1. Скласти порівняльну таблицю ознак які відрізняють особисті немайнові права від майнових.

Завдання 2. Складіть таблицю, в якій визначить норми Конституції та ЦК, що врегульовують відповідне особисте немайнове право фізичної особи.

Блок завдань (БЗ) № 2

Тема 1. Загальні положення про особисті немайнові права.

(виконується на семінар № 2)

Завдання 1. Скласти схему чи таблицю щодо класифікації особистих немайнових прав.

Блок завдань (БЗ) № 3

Тема 1. Поняття захисту особистих немайнових прав особи

(виконується на семінар № 3)

Завдання 1. Дайте визначення суб'єктивному праву особи на захист. Назвіть основи його міжнародної та національної нормативно-правової регламентації.

Завдання 2. Наведіть приклад юрисдикційних та неюрисдикційних форм цивільно-правового захисту.

Блок завдань (БЗ) № 4

Тема 3. Цивільно-правовий захист прав на життя та охорону здоров'я

(виконується на семінар № 4)

Завдання 1. Висловіть власну думку, щодо можливості закріплення в національному законодавстві права на евтаназію.

Завдання 2. Які складові містить право на охорону здоров'я?

Блок завдань (БЗ) № 5

Тема 4. Цивільно-правовий захист права на честь, гідність та ділову репутацію

(виконується на семінар № 5)

Завдання 1. Наведіть 4 приклади судових рішень національних судів у справах, щодо захисту честі, гідності, ділової репутації.

Завдання 2. Наведіть 2 приклади судових рішень у справах, щодо захисту честі, гідності, ділової репутації Європейського суду з прав людини.

Блок завдань (БЗ) № 6

Тема 5. Цивільно-правовий захист особистих немайнових прав, що забезпечують індивідуалізацію

(виконується на семінар № 6)

Завдання 1. Розмежуйте категорії «місце проживання» та «місце перебування».

Завдання 2. Назвіть правові підстави для зміни імені, по батькові та прізвища.

Блок завдань (БЗ) № 7

Тема 6. Цивільно-правовий захист репродуктивних прав

(виконується на семінар № 7)

Завдання 1. Зазначте основні підходи щодо розуміння репродуктивних прав фізичної особи.

Завдання 2. Обґрунтуйте власну думку щодо використання генетичного матеріалу померлої особи (батьківства після смерті).

Блок завдань (БЗ) № 8

Тема 7. Цивільно-правовий захист посттанативних особистих немайнових прав

(виконується на семінар № 8)

Завдання 1. Обґрунтуйте власну думку стосовно існуючих правових моделей вилучення органів від померлого донора «презумпції згоди» чи «презумпції незгоди» на вилучення органів ід померлого донора. Яку з правових моделей найдоречніше, на ваш погляд, застосовувати в Україні.

1.4.2. Вимоги до виконання та оформлення студентами самостійної роботи

Індивідуальним завданням студента є завдання для самостійної роботи, яке виконується кожним студентом індивідуально. Для студентів денної форми навчання воно виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Індивідуальні завдання виконуються усіма студентами під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових

навчальних занять.

Індивідуальні завдання кожним студентом здійснюються протягом семестру або у письмовому вигляді, або в електронному варіанті (за вимогою викладача).

Індивідуальні завдання у письмовому вигляді здійснюються на аркушах А-4, які послідовно вкладаються папку зі скорозшивачем (без файлів!). Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється. Титульний аркуш оформляється за зразком 1.

Другим аркушем у папці є Зміст, у якому зазначається вид робіт та в окремій колонці – сторінка папки, на якій розташоване відповідне виконане студентом завдання. Зміст оформляється за зразком 2.

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Зверху кожної сторінки у колонтитулі повинно бути зазначено на назву теми.

Індивідуальні завдання в електронному вигляді здійснюються у строки визначені викладачем. Виконані завдання прикріплюють у google class. Посилання на приєднання до google class студенти отримують на початку навчального семестру.

Індивідуальні завдання по кожній темі студент обов'язково повинен виконати на семінар з відповідної теми, на якій завдання оцінюється викладачем. Якщо завдання не виконане студентом, викладач у той же день виставляє 0 балів. Якщо по одній темі проводиться декілька семінарів, індивідуальні завдання виконуються на перший з них, якщо інше не зазначене в самому завданні. Індивідуальні завдання виконуються за висунутими вимогами, єдиними для усіх студентів.

Зразок 1

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
імені Леоніда Юзькова
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

Самостійна робота

3

навчальної дисципліни

«Цивільно -правовий захист особистих немайнових прав»

Виконала:

Вітюк

Оксана Дмитрівна,

студентка 3 курсу 4 групи

юридичного факультету

Перевірила:

Анікіна Галина Володимирівна

кандидатка юридичних
наук, доцентка

Хмельницький
2024

Зразок 2
ЗМІСТ

<i>№ теми n/n</i>	<i>Тема/Суть завдання</i>	<i>сторінка</i>	<i>Оцінка, підпис викладача</i>
1.	Тема 1. Загальні положення про особисті немайнові права (виконується на семінар № 1)	С.2	
	<i>Завдання 1.</i> Скласти порівняльну таблицю ознак які відрізняють особисті немайнові права від майнових.		
	<i>Завдання 2.</i> Складіть таблицю, в якій визначіть норми Конституції та ЦК, що врегульовують відповідне особисте немайнове право фізичної особи.		
2.	Тема 1. Загальні положення про особисті немайнові права (виконується на семінар № 2)	5	
	<i>Завдання 1.</i> Скласти схему чи таблицю щодо класифікації особистих немайнових прав.		

1. 5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Історія розвитку особистих немайнових прав як інституту цивільного права.
2. Поняття та ознаки особистих немайнових відносин. Підстави виникнення особистих немайнових прав.
3. Джерела правового регулювання особистих немайнових відносин.
4. Місце інституту особистих немайнових прав в системі цивільного права.
5. Правова природа особистих немайнових прав.
6. Межі користування особистими немайновими правами.
7. Поняття суб'єктивного особистого немайнового, не пов'язаного з майновим цивільного права.
8. Структура системи особистих немайнових прав.
9. Місце розташування особистих немайнових прав у структурі ЦК України.
10. Класифікація особистих немайнових прав і визначення головних видів особистих немайнових прав.
11. Проблема класифікації і систематизації особистих немайнових прав в цивілістичній науці.
12. Зміст особистих немайнових прав.
13. Об'єкти особистих немайнових прав як зовнішні системоутворюючі фактори.
14. Спеціальні особисті немайнові права особи.
15. Право на життя як невід'ємне право фізичної особи.
16. Право на охорону здоров'я.
17. Право на медичну допомогу.
18. Право на інформацію про стан свого здоров'я.
19. Право на таємницю про стан здоров'я: їх забезпечення та реалізація.
20. Зміст та забезпечення права на свободу та права на особисту недоторканість.
21. Випадки обмеження свободи особи.
22. Правове регулювання відносин у сфері донорства крові, її компонентів, органів та інших анатомічних матеріалів.

23. Право на сім'ю, право на опіку або піклування.
24. Право на безпечне для життя та здоров'я довкілля.
25. Право на ім'я, право на зміну імені та право на використання імені.
26. Честь, гідність та ділова репутація як об'єкти правової охорони.
27. Право на індивідуальність.
28. Право на інформацію.
29. Поняття та види інформації.
30. Особливості правової охорони відкритої, конфіденційної та таємної інформації.
31. Правова охорона особистих паперів та кореспонденції.
32. Охорона інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відео зйомок.
33. Право на місце проживання.
34. Право на недоторканість житла.
35. Право на вибір роду занять.
36. Право на свободу пересування, право на свободу об'єднання та право на мирні збори.
37. Правове регулювання та проблеми становлення законодавства у сфері особистих немайнових прав юридичної особи.
38. Концептуальні підходи до визначення поняття особистих немайнових прав юридичних осіб.
39. Поняття та ознаки особистих немайнових прав юридичних осіб.
40. Система особистих немайнових прав юридичних осіб.
41. Зміст особистих немайнових прав юридичних осіб.
42. Класифікація особистих немайнових прав юридичних осіб.
43. Право на найменування та право на місцезнаходження юридичної особи.
44. Право на ділову репутацію.
45. Право на інформацію.
46. Право на таємницю.
47. Поняття та цивільно-правові способи захисту особистих немайнових прав фізичних осіб.
48. Способи захисту особистих немайнових прав фізичних осіб відповідно до ЦК України.
49. Законодавство європейських країн про захист особистих немайнових прав.
50. Роль відшкодування моральної шкоди в захисті порушених особистих немайнових прав.
51. Проблеми і практика захисту честі, гідності та ділової репутації.
52. Реалізація особами права на захист особистих немайнових прав.
53. Історія розвитку особистих немайнових прав як інституту цивільного права.
54. Поняття та ознаки особистих немайнових відносин.
55. Підстави виникнення особистих немайнових прав.
56. Джерела правового регулювання особистих немайнових відносин.
57. Місце інституту особистих немайнових прав в системі цивільного права.
58. Правова природа особистих немайнових прав.
59. Межі користування особистими немайновими правами.
60. Поняття суб'єктивного особистого немайнового, не пов'язаного з майновим цивільного права.
61. Право на життя як невід'ємне право фізичної особи.
62. Право на охорону здоров'я.
63. Право на медичну допомогу.
64. Право на інформацію про стан свого здоров'я.
65. Право на таємницю про стан здоров'я: їх забезпечення та реалізація.
66. Зміст та забезпечення права на свободу та права на особисту недоторканість.
67. Випадки обмеження свободи особи.
68. 68 Правове регулювання відносин у сфері донорства крові, її компонентів, органів та інших анатомічних матеріалів.
69. Право на сім'ю, право на опіку або піклування.
70. Право на безпечне для життя та здоров'я довкілля.

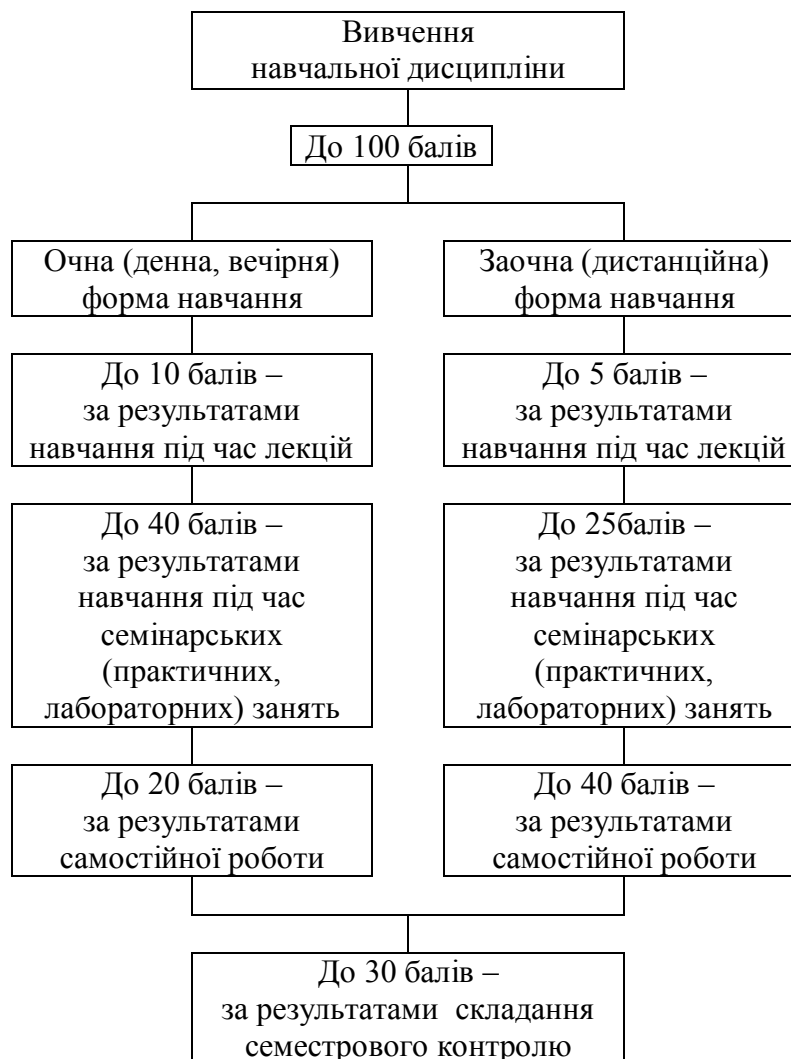
71. Концептуальні підходи до визначення поняття особистих немайнових прав юридичних осіб.
72. Зміст особистих немайнових прав юридичних осіб.

1.5.2. Приклад залікового білету

1. Поняття особистого немайнового права, його ознаки.
2. Посттанативні права пов'язані з використанням зображення фізичної особи яка померла.

2. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни у цьому семестрі передбачено проведення **9 лекційних** занять за денною формою навчання.

Відповідно, кількість балів, які студент може набрати під час *лекцій*, обраховується відповідно до таблиці:

№ з/п	Кількість лекцій за планом										Всього
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	10 б.

2.4. Обсяг балів, здобутих студентом під час *семінарських занять*, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення **8 семінарських занять** за денною формою навчання.

За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється *кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5*, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

3.4. Обсяг балів, здобутих студентом за *самостійну роботу*, обчислюється за сумою балів, здобутих за виконання кожного із цих завдань у таких межах:

Загальна кількість балів за самостійну роботу за семестр	Кількість завдань семестр	Блоків (БЗ) за	Макс. кількість балів за кожену тему
20	8		2,5

3. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. (зі змінами та доповненнями) ОВУ. 2002. № 7. Ст. 273.
4. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. (ратифіков. 17.07.1997 р.). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. (ратифіков. 27.02.1991 р.). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. (ратифіков. 19.10.1973 р.) URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043
7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. (ратифіков. 19.10.1973 р.) URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_042
8. Харитонов Є. О., Саніахметова Н. О. Цивільне право України : підручник. К. : Істина, 2003. 776 с.
9. Цивільне право України : навч. посіб. / Ю. В. Білоусов, А. В. Ватрас, С. Д. Гринько та ін. / за ред. Р. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 536 с.
10. Цивільне право України : підручник у 2 кн. / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін. ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. Київ: Юрінком Інтер, 2002. Кн. 1. 720 с.
11. Крasiцька Л. В. Цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав

- громадян : монографія. ДІВС МВС України. Донецьк, 2002. 164 с.
12. Федюк Л. В. Система особистих немайнових прав у цивільному праві : монографія. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. 148 с.
  13. Стефанчук М. О. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав: монографія. К.: Алерта ; КНТ ; Центр учб. л-ри, 2008. 179 с. 49.
  14. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення і захисту) : монографія. / відп. ред. Я. М. Шевченко. Хмельницький : Вид. ХУУП, 2007. 626 с. 50.
  15. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. посібник / за ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.

3.2. Допоміжні джерела

Тема 1-2.

1. Гора М.А. Класифікація особистих немайнових прав фізичних осіб. Порівняльно-аналітичне право. 2014. №7. С. 78-81.
2. Левицький М.О. Поняття захисту особистих немайнових прав військовослужбовців. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. С. 109-115. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/267256/263176>
3. Сідей В.О. Види особистих немайнових прав, пов'язаних із правом на здоров'я. Проблеми цивільного права та процесу. Харків, 2019. С. 272-275. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/24_05_2019/pdf/76.pdf
4. Риженко Н. О. Немайнові права в період воєнного стану: євроінтеграційний контекст. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2022. 124 (5), С. 40–51. URL: <http://journals.knute.edu.ua/foreign-trade/article/view/1554/1480>
5. Сокурєнко О.А. Щодо проблеми визначення змісту особистих немайнових прав. Прикарпатський юридичний вісник. 2015. №3 (9). С. 65-69.
6. Григорєнко О. В. Особисті немайнові права: генеза правового регулювання в Україні. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право. № 67. 2021. С. 69-72. URL: <http://visnykpravo.uzhnu.edu.ua/article/view/248450>.
7. Федюк Л.В. Особисті немайнові права юридичних осіб : монографія. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2013. 500 с.
8. Харитонов Є. О. Основи римського приватного права. Х. : Одіссей, 2013. 352 с.
9. Харитонов Є. О., Саніахметова Н. О. Цивільне право України. К. : Істина, 2003. 776 с.
10. Харитонов Є. О., Харитонова О. І., Старцев О. В. Цивільне право України : підручник. вид. 3, перероб., і доп. К. : Істина. 2013. 808 с.
11. Цивільне право України : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г. Б. Яновицької, В. О. Кучера. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
12. Цивільне право України : підручник. / Є. О. Харитонов Н. О. Саніахметова. К. : Істина, 2003. 776 с.
13. Цивільне право України : підручник. У 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. Т. 1. 520 с.
14. Цивільне право України: загальна частина / за ред. проф. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К. : Алерта, 2014, 510 с.
15. Цивільний кодекс України : наук.-практ. ком. 4-те вид., перероб. і допов. Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. 1279 с.
16. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). в 12-ти томах. Т. 1: Загальні положення / За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Серія «Коментарі та аналітика». Х. : ФОП-

Колісник А.А., 2010. 320 с.

17. Стефанчук М. О. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав: монографія. К.: Алерта; КНТ; Центр учб. л-ри, 2008. 179 с.

18. Тацій В. Я (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабашта ін.; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2011. 1128 с.

19. Баранова Л. М Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В.Спасибо- Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. : Право, 2011. Т. 1. 656 с.

20. Майданик Р. А. Цивільне право. Загальна частина. Т. 1. Вступ у цивільне право. К. : Алерта, 2012. 472 с.

21. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за відповід. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. К. : Юрінком Інтер, 2005. Т. I. 832 с.

22. Смирнова К. В. Джерела права Європейського Союзу : автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.11. К. 2005. 20 с.

23. Харитонов Є. О. Старцев О. В. Цивільне і право України : підручник. Вид. 2, перероб. і доп. К. : Істина, 2007. 816 с.

24. Цивільне право України : навчальний посібник / за ред. Р. О. Стефанчука. К. : Прецедент, 2005. с. 448.

25. Чорнооченко С. І. Особисті немайнові права, які забезпечують соціальне існування фізичних осіб в Україні : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.03. Університет внутрішніх справ МВС України. Х., 2000. 232 с.

26. Павловська Н. В. Теорія та практика захисту моральних благ цивільним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Національний університет внутрішніх справ. Х., 2002. 19 с.

27. Пазюк А. В. Міжнародно-правовий захист права людини на приватність персоніфікованої інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.11. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2004. 19 с.

28. Молчанов Р. Ю. Здійснення та цивільно-правовий захист особистого немайнового права на ім'я : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.02. Харківський національний університет внутрішніх справ. Х., 2009. 22 с.

29. Мухамедова Е. Е. Цивільно-правові аспекти реалізації особистих немайнових прав фізичної особи в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2010. 22 с.

30. Лісніча Т. В. Захист особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи (право на життя, здоров'я, свободу та особисту недоторканність) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Х., 2007. 20 с.

31. Федоренко В.Л., Юхимюк О.М., Адлер О.Г. Порушення основоположних прав людини внаслідок військової агресії Російської федерації проти України у 2022 році та механізми притягнення воєнних злочинців до юридичної відповідальності. 2022. С. 32 - 59. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/2005/2406>

32. Демчук М.В., Амеліна А.С. Захист особистих немайнових прав фізичних осіб. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет конференції 27028 вересня 2022 р. Тернопіль. 2022. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/39186/1/Збірник.pdf#page=51>

33. Комісаренко В. Д. Підстави та способи захисту особистих немайнових прав батьків та дітей. Наукові перспективи № 6(12) 2021. С. 249-258. URL: <file:///C:/Users/1040/Downloads/616-Текст%20статті-618-1-10-20211105.pdf>

34. Комісаренко В. Д. Застосування практики ЄСПЛ при захисті особистих немайнових прав батьків та дітей. Наукові перспективи № 7(13) 2021. С. 313-323. URL: <file:///C:/Users/1040/Downloads/724-Текст%20статті-726-1-10-20211206.pdf>

35. Левицький М. О. Поняття захисту особистих немайнових прав військовослужбовців. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. С. 109-115. URL: <http://journalapp.uzhnu.edu.ua/article/view/267256/263176>

36. Печерова Н. Г. Особисті немайнові права автора на службовий твір в авторському праві України. *Правова держава*. 2024. № 54. С.103-112. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/304878>

Тема 3

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
2. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012 р. № 5081-VI з наступними змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>
3. Ямненко Т.М. Право на медичну допомогу під час воєнного стану. Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, (24 лютого 2023 р. Національний авіаційний університет,) С. 579-581. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/58971/1/Ямненко%20Т.М..pdf>
4. Пташник І.Р. Право на здорове навколишнє середовище – ситуація в Україні в 2022 році. Науково-практична конференція м. Одеса, 7-8 квітня 2023 р. 2023. С. 16-19. URL: <file:///C:/Users/1040/Downloads/32-Chapter%20Manuscript-1263-1-10-20230424.pdf>
5. Медичне обслуговування внутрішньо переміщених осіб під час воєнного стану. URL: <https://legaid.gov.ua/publikatsiyi/medychneobsługovuvannyavnutrishno-peremishhenyh-osib-pid-chas-voennogo-stanu>
6. Антонюк У. В. Право на екологічну інформацію в Україні в умовах воєнного стану: окремі аспекти. Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference Toronto, Canada 9-11 February 2023 С. 614-617. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47715/1/SCIENTIFIC-RESEARCHIN-THE-MODERN-WORLD-9-11.02.23.pdf#page=614>
7. Мірошниченко О. А. Право людини на життя (теорія та практика міжнародного співробітництва) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.11. Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. Х., 2005. 18 с.
8. Молчанов Р. Ю. Здійснення та цивільно-правовий захист особистого немайнового права на ім'я : автореф. дис. на здобуття наук. 440 ступеня канд. юрид. наук : 12.00.02. Харківський національний університет внутрішніх справ. Х., 2009. 22 с.
9. Мухамедова Е. Е. Цивільно-правові аспекти реалізації особистих немайнових прав фізичної особи в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2010. 22 с.
10. Пазюк А. В. Міжнародно-правовий захист права людини на приватність персоніфікованої інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.11. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2004. 19 с.
11. Паліюк В. П. Правове регулювання відшкодування моральної (немайнової) шкоди : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Х., 2000. 18 с. 39.
12. Пастухова Л. В. Ефективність міжнародно-правових засобів забезпечення реалізації конвенції про захист прав і основних свобод людини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.11. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2003. 21 с.
13. Посикалюк О. О. Особисті немайнові права фізичних осіб в романській, германській, англо-американській системах приватного права : монографія. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2011. 205 с.
1. Shpytalenko, G., Havrik, R., Vatrás, V., Sabluk, S., & Andrukhiv, O. (2024). Safeguarding children's rights through international legal frameworks (Захист прав дітей через міжнародно-правові рамки).. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024. URL: <https://www.malque.pub/ojs/index.php/msj/article/view/3125>. SCOPUS URL:

<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85194311897&origin=resultslist>

2. Sydorenko, D., Oksaniuk, O., Vattras, V., Omelchuk, O., & Sabluk, S. (2024). Exploring the Legal Theory and Practical Implications of Marital Family Rights. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*, 5(1), e03348. URL: <https://sdgsreview.org/LifestyleJournal/article/view/3348>.

Тема 4.

1. Луспеник Д. Д. Судочинство у справах про захист честі, гідності та ділової репутації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2003. 189 с.
2. Кулішенко В. С. Захист неправомірного використання ділової репутації суб'єктів господарювання у конкуренції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.04. НАН України Інститут економіко-правових досліджень. Донецьк, 2003. 20 с.
3. Красицька Л. В. Цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав громадян : монографія. ДІВС МВС України. Донецьк, 2002. 164 с.
4. Коваль І. Ф. Право на ділову репутацію суб'єктів господарювання і його позасудовий захист від неправомірного використання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.04. НАН України Інститут економіко-правових досліджень. Донецьк, 2005. 23 с.
5. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: постанова Пленуму Верховного Суду України № 1 від 27.02. 2009 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09
6. Лежух Т. І. Особливості доказування при розгляді справ, що виникають при захисті честі, гідності та ділової репутації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право. 2014. Вип. 25. С. 65- 68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_25_17.
7. Лежух Т.І. Специфіка доказування у справах про захисту честі, гідності та ділової репутації. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 2-3. С.140-144. URL: http://www.par.in.ua/3-2_2013/3/Lezhukh%20T.I..pdf
8. Практичні проблеми захисту честі і гідності фізичної особи у всесвітній мережі інтернет. *National Law Journal: Theory and Practice*. 2016. №6. С. 57-61.

Тема 5.

1. Федюк Л. В. Засоби індивідуалізації юридичної особи. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2013. № 5. С. 67-72. URL: file:///C:/Users/1040/Downloads/Nzizvru_2013_5_16.pdf
2. Гуменюк О.І. Особисті немайнові права, що забезпечують індивідуалізацію учасників цивільних правовідносин: дис...к.ю.н.: 12.00.03/ Гуменюк Олег Ігорович, К. 2011. 212 с.
3. Анікіна Г. В., Гаврік Р. О. Досягнення шлюбного віку як умова вступу в шлюб в законодавстві зарубіжних країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2021. № 92. С. 20-26.
4. Баранова Л. М Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В.Спасибо- Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. : Право, 2011. Т. 1. 656 с.
5. Майданик Р. А. Цивільне право. Загальна частина. Т. 1. Вступ у цивільне право. К. : Алерта, 2012. 472 с.
6. Федюк Л.В. Особисті немайнові права юридичних осіб : монографія. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2013. 500 с.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за відповід. ред. О.

- В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К. : Юрінком Інтер, 2005. Т. I. 832 с.
8. 13. Конституція України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
  9. Смирнова К. В. Джерела права Європейського Союзу : автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.11. К. 2005. 20 с.
  10. Чернооченко С. І. Особисті немайнові права, які забезпечують соціальне існування фізичних осіб в Україні : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.03. Університет внутрішніх справ МВС України. Х., 2000. 232 с.
  11. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. посібник / за ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.
  12. Галянтич, М. К., Гармаш, О. О. Правове регулювання відносин пов'язаних із індивідуалізацією фізичної особи, як особистого немайнового права. Часопис Київського університету права, №1, 2023. С. 37-43. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/802/745>
  13. Кочин В. В. Стаття 28. Ім'я фізичної особи. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 1: Загальні положення. Особи / за ред. І. В. Спасиво-Фатеевої. Харків: ЕКУС, 2020. С. 277–282.
  14. Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: постанова Кабінету міністрів України від 11 липня 2007 р. № 915. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/915-2007-%D0%BF>
  15. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

Тема 6.

1. Дроздова О. В. Репродуктивні права: міжнародно-правовий. Право України. 2016. № 5. С. 183-189.
2. Дашковська О. Р. Репродуктивні права жінки: особливості реалізації й захисту. Проблеми законності. 2005. Вип. 74. С. 3-9.
3. Chikamata D. Male needs and responsibilities in family planning and reproductive health . URL: www.ippf.org.
4. Глобальні парадигми охорони здоров'я: цінні уроки для України. URL: <https://www.apteka.ua/article/397891>.
5. Менджул М. В. Порівняльний аналіз правових засад сурогатного материнства. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 2. С. 77 – 79.
6. Льющенко К. Еволюція правового регулювання донорства репродуктивних клітин в Україні. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. № 2. С. 76–83.
7. Головащук А. П. Цивільно-правові аспекти донорства репродуктивних клітин. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2013. Вип. 59. С. 293–298.
8. Юзко Олександр. Донація яйцеклітин: теоретичні та практичні аспекти. Health & Medicine. Jun. 26, 2014. URL: <https://www.slideshare.net/UARM/ss-36345179>.
9. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні: Наказ МОЗ України від 09.09.2013 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13#Text>.
10. Інформація для донорів. URL: <https://victoriaclinic.com.ua/donors-info.html>
11. Донорство яйцеклітин. URL: <https://litaclinic.com/procedura-donorstva-jajceklitunu>.
12. Донація статевих клітин. URL: <https://ivf.ua/donaciya-statevih-klitin/>
13. Рішення ЄСПЛ у справі «Мікулич проти Хор-ватії» від 7 лютого 2002 року, № 53176/99. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIIdx=472>

14. Москаленко К. Право осіб, народжених із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, на інформацію про своє генетичне походження. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 1. С. 27-30.
15. Длугопольська Т. Правова природа репро-дуктивних прав фізичних осіб. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Випуск 2. С. 103-107.
16. 2. Мухамедова Е. Е. Репродуктивні права фізичної особи в системі особистих немайнових прав. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». Том 25 (64). 2012. No 2. С. 136-141.
17. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993. № 4. С. 19.
18. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 9 вересня 2013 року № 787. Офіційний вісник України. 2013. № 82. Ст. 446.
19. Проект Закону про репродуктивні права та гарантії їх здійснення від 10 лютого 2004 року № 5105. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=17135.
20. Про репродуктивне здоров'я населення України від 12 липня 2005 року № 5369. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=17722.
21. Case of Odièvre v. France, 13 February 2003, application n. 42326/98. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appno%22:%5B%2242326%2F98%22%5D,%22ite mid%22:%5B%22001-60935%22%5D%7D>
22. Чечерський В. І. Інституційні механізми захисту права людини на репродуктивне відтворення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2019. Випуск 58. Том 1. С. 98.
23. Менджул М. В. Порівняльний аналіз правових засад сурогатного материнства. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 2. С. 77-78.
24. Проект Закону «Про допоміжні репродуктивні технології» від 19 липня 2018 року. № 8629. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64477.
25. Менджул М. В. Порівняльний аналіз правових засад сурогатного материнства. 2019. № 2. С. 79.
26. Григоренко О.В. Принципи реалізації прав фізичних осіб у відносинах, що виникають при застосуванні допоміжних репродуктивних технологій. Право і суспільство. 2016. № 3. С. 51.
27. Чечерський В. І. Право на репродукцію (відтворення) у системі основоположних прав людини: конституційно-правове дослідження : дисертація на здобуття наукового ступеня д. ю. н. : спец. 12.00.02. Ужгород, 2020. С. 30-31.
28. Длугопольська Т. І. Правова природа репродуктивних прав фізичних осіб. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Випуск 2. С. 106.
29. Гойда Н. Г., Бісярін О. Ю. Нормативно-правове регулювання діяльності служби планування сім'ї та збереження репродуктивного здоров'я. Український медичний часопис. 2012. № 4 (90). URL: <https://www.umj.com.ua/article/38690/normativno-pravove-regulyuvannyadiyalnosti-sluzhbi-planuvannya-sim-i-ta-zberezhennya-reproduktivnogozdorov-ya>

Тема 7.

1. Анікіна Г. В. Особливості правового регулювання трансплантації органів від померлого донора. Юридична Україна. 2010. № 10. С. 73.
2. Басовська К. Право людини на життя : юридична природа та зміст. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2013. Вип. 60. С. 564–571.
3. Кузьменко Я. Загальна характеристика права людини на життя. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2014. 32 с.
4. Пеценчук А. Право на життя в системі прав людини. Науково-практична Інтернет-конференція «Проблеми юриспруденції : теорія, практика, суспільний досвід». 2013.

- 24 с.
5. Посикалюк О. О. Посттанативні особисті немайнові права фізичних осіб: порівняльно-правовий аспект. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 11, 2012 р. Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2012. С. 202–20.
  6. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17 травня 2018 року № 2427-VIII.
  7. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 9 вересня 2013 року No 787. Дата оновлення: 11.04.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13>.
  8. Рогова О. Г. Право на життя в системі прав людини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Х., 2006. 21 с.
  9. Соловійов А. В. Право людини на життя: цивільно-правові аспекти: автореф. дис. .... канд. юрид. Наук. Львів, 2004. 19 с.
  10. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення і захисту) : монографія. / відп. ред. Я. М. Шевченко. Хмельницький : Вид. ХУУП, 2007. 626 с.
  11. Тацій В. Я (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабашта ін.; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2011. 1128 с.
  12. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 28.02.2019 № 2694-VIII з наступними змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text>

4. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://mon.gov.ua> — Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://npu.in.ua/> — Нотаріальна палата України
3. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> — Конституційний Суд України.
4. <http://www.freefullpdf.com/> — База даних наукових публікацій
5. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
6. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
7. <https://reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
8. <https://minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
9. <https://nrfu.org.ua/> — Веб-сайт Національного фонду досліджень України
10. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
11. <https://www.kmu.gov.ua/> — Урядовий портал.
12. <https://www.scopus.com> — Наукометрична база даних Scopus
13. <https://www.webofscience.com> — Наукометрична база даних Web of Science
14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.